

СТАНОВИЩЕ

ОТ ПРОФ. Д-Р. ДИМИТЪР ЗАШЕВ

ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА ДОКТОРАНТ ДОНА СТОЯНОВА
НА ТЕМА „ПРАИСТОРИЧЕСКАТА ПЛАСТИКА И НЕЙНИТЕ СЪВРЕМЕННИ
ПРОЕКЦИИ В БЪЛГАРСКАТА СКУЛПТУРА”

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР”
ПО ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 8. 2 ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО

Дисертационният труд на Дона Стоянова се състои от 218 страници текст, 272 страници приложения, общо 490 страници. Той е структуриран във вид на три тематични глави, приложения и снимков материал.

Встъпителният дял на дисертацията обосновава убедително избора на темата и дава ясна представа за методологията, която авторът използва в хода на изложението.

Първата глава на дисертационния труд разглежда същността на явленията *примитив* и *примитивизъм* във връзка с развитието на модерното изкуство в Западна Европа в началото на XX век. На този фон е изяснено отношението на българската критическа мисъл към примитивите по същото време..

Втората част, напълно обосновано, има най-голяма тежест в изложението на разглеждания проблем - тя е фокусирана върху праисторическата антропоморфна пластика от българските земи. На първо място се отделя внимание на въпроса за основанията праисторическата пластика да бъде разглеждана от позицията на изкуствознанието. Авторът успешно откроява мястото на културологичните изследвания от последната четвърт на XX век в контекста на очертаната тематика. Открити са основните характерни черти на архаичните култури и конкретно на ранно земеделските общества, населявали днешните български земи между седмото и петото хилядолетие пр. Хр. Обстойно е разгледана археологическата и изкуствоведската литература по въпроса. Проследени са иконографските особености на праисторическата антропоморфна пластика. Разгледани са подходите в научната литература в интерпретацията на праисторическата пластика. Обобщени са основните хипотези за предназначението на праисторическите статуетки в контекста на тяхното създаване.

По-нататък вниманието е насочено към въпроса за интерпретацията на праисторическата пластика от българските земи през 70-те години на XX век – периодът през който за първи път се наблюдава интерес към темата от страна на българските художници.

Следва обстойно представяне на един от най-важните аспекти на праисторическата пластика във връзка с проблемите на изкуството - символичният. Анализът е базиран на основополагащата дихотомия сакрално-профанно която описва два диаметрално противоположни екзистенциални модела - този на архаичния и този на модерния човек. На тази основа е разгледан символът на човешкото тяло и последователно са представени елементите на праисторическата материално култура, които имат своите проекции върху човешкото тяло-космос.

Третата глава на дисертацията се концентрира върху конкретни български автори, в чието творчество се разпознават мотиви от праисторическата пластика. Тяхното представяне е предшествано от анализ на културния климат през 70те години на XX век-времето когато за първи път се появяват. Разглеждайки отделните автори докторантът отделя заслужено внимание на някои биографични данни, които целят да разкрият в пълнота възгледите им за примитива.

В заключение мога да кажа, че позовавайки се на задълбочените проучвания на докторанта в рамките на настоящия дисертационен труд, на верните и добре аргументирани позиции изводи, на които стои, както и на приносните качества на докторската дисертация, предлагам да се присъди на Дона Стелиянова Стоянова образователната и научна степен „доктор”.

26.03.2013 г.

С о ф и я

Проф. д-р. Димитър Зашев

